

Spis treści

Przedmowa od Autorów	9
----------------------------	---

Rozdział 1

Powstanie Konstantynopola i jego dzieje od IV do początku VII w.

<i>(Paweł Filipczak, Małgorzata B. Leszka, Mirosław J. Leszka, Teresa Wolińska)</i>	13
1.1. Miasto na siedmiu wzgórzach. Topografia i środowisko naturalne Konstantynopola w zarysie <i>(Paweł Filipczak)</i>	13
1.2. Byzantion <i>(Mirosław J. Leszka, Teresa Wolińska)</i>	23
1.3. Konstantyn Wielki i założenie Miasta <i>(Małgorzata B. Leszka, Mirosław J. Leszka)</i>	29
1.4. Ewolucja statusu Miasta. Idea Konstantynopola – Nowego Rzymu <i>(Małgorzata B. Leszka, Mirosław J. Leszka)</i>	38
1.5. Zarys dziejów Konstantynopola w latach 337–602 <i>(Małgorzata B. Leszka, Mirosław J. Leszka)</i>	42

Rozdział 2

Kształt urbanistyczny Miasta *(Sławomir Bralewski, Mirosław J. Leszka,*

<i>Kirił Marinow, Teresa Wolińska)</i>	102
2.1. Uwagi wstępne <i>(Mirosław J. Leszka)</i>	102
2.2. Obiekty świeckie <i>(Mirosław J. Leszka, Teresa Wolińska)</i>	109
2.2.1. Wielki Pałac i rezydencje cesarskie <i>(Mirosław J. Leszka)</i>	109
2.2.2. Hipodrom. Łaźnie Zeuksipa. Bazylika. Senat <i>(Teresa Wolińska)</i>	119
2.3. Konstantynopolitańskie kościoły <i>(Sławomir Bralewski)</i>	132
2.4. Porty <i>(Kirił Marinow)</i>	151
2.5. Umocnienia Konstantynopola <i>(Kirił Marinow)</i>	157
2.5.1. Pierwsze fortyfikacje miasta	157
2.5.2. Lądowe mury teodozjańskie	158
2.5.3. Mury morskie	173
2.5.4. Szersze tło koncepcji obronnej Konstantynopola	175

Rozdział 3

Mieszkańcy Konstantynopola (<i>Andrzej Kompa, Teresa Wolińska</i>)	178
3.1. Struktura społeczna (<i>Andrzej Kompa</i>)	178
3.2. Kibice i nie tylko, czyli konstantynopolitańscy fakcyjniści (<i>Teresa Wolińska</i>)	226

Rozdział 4

Cesarz, dwór i poddani (<i>Miroslaw J. Leszka, Teresa Wolińska</i>)	234
4.1. Droga do tronu i koronacja	234
4.2. Bizantyńska koncepcja władzy i jej symbole	240
4.3. Cesarz w kontaktach z poddanymi	247
4.3.1. Hipodrom w życiu politycznym Konstantynopola	247
4.3.2. Audyencje, procesje i triumfy	254
4.4. Cesarzowe	258
4.5. Dostojnicy dworscy i urzędnicy państwowi	266

Rozdział 5

Władze Konstantynopola (<i>Paweł Filipczak</i>)	270
5.1. Prokonsulowie	270
5.2. Prefekci	277
5.2.1. Struktura i kompetencje urzędu prefekta Konstantynopola	282
5.2.2. Prefekt annony Konstantynopola	288
5.2.3. Uprawnienia prefekta Konstantynopola w kwestii annony	290
5.2.4. Prefekt szefem policji, straży pożarnej oraz wymiaru sprawiedliwości	295
5.2.5. Siedziba prefekta	300
5.2.6. Prefekt wigilów	301
5.2.7. Pretor ludowy	303
5.2.8. Kwezytor	308
5.2.9. Władze i lud	313
5.2.10. Zarządzenie prefekta Juliana i niepokoje w roku 491	315
5.2.11. Prefekci wobec buntów faksji cyrkowych (ok. 498–501)	319
5.2.12. Rola prefekta Platona w rozruchach na tle religijnym (512 r.)	321
5.2.13. Bunt Nika (532 r.)	324
5.2.14. Prefekci wobec niepokojów społecznych w drugiej połowie rządów Justyniana (ok. 547/548–565)	336

Rozdział 6

Kościół i jego wpływ na życie mieszkańców Konstantynopola (<i>Małgorzata B. Leszka</i>)	350
--	-----

Rozdział 7

Życie religijne mieszkańców Konstantynopola (<i>Sławomir Bralewski</i>)	401
7.1. Od pogańskiego Byzantion do chrześcijańskiego Konstantynopola	401
7.2. Wśród ortodoksów i heretyków	406
7.3. Formy i miejsca kultu	409
7.3.1. Kult krzyża	409
7.3.2. Kult męczenników – relikwie	418
7.3.3. Kult maryjny	425
7.4. Mnisi	427

Rozdział 8

Aprovizacja miasta (<i>Maciej Kokoszko, Teresa Wolińska</i>)	433
8.1. Zaopatrzenie w wodę (<i>Teresa Wolińska</i>)	433
8.1.1. Akwedukty	433
8.1.2. Zbiorniki na wodę	446
8.1.3. Łażnie	458
8.2. Zaopatrzenie Konstantynopola w żywność (<i>Maciej Kokoszko, Teresa Wolińska</i>)	462

Rozdział 9

Smaki Konstantynopola (<i>Maciej Kokoszko</i>)	471
9.1. Jak odżywiać się zdrowo, czyli kilka uwag o bizantyńskiej dietetyce ...	471
9.2. Bizantyńczyka chleb powszedni, czyli o zastosowaniu zbóż w konstantynopolitańskiej kuchni	474
9.3. Rośliny strączkowe i ich rola w diecie Bizantyńczyków	485
9.4. Nabiał na konstantynopolitańskich stołach	487
9.5. Wśród mięs i wyrobów wędliniarskich	491
9.6. Bogactwo ryb w mieście nad Bosforem	505
9.7. W królestwie warzyw	516
9.8. Różnorodność owoców	529
9.9. Przyprawy rodzime i egzotyczne	541
9.10. Napoje bogów i śmiertelników	557

Rozdział 10

Edukacja w Konstantynopolu (<i>Andrzej Kompa</i>)	576
--	-----

Rozdział 11

Rozrywki konstantynopolitańczyków (<i>Teresa Wolińska</i>)	643
11.1. Teatr	643
11.2. Tańce, muzyka, balet	650
11.3. Święta	651
11.4. Rozrywki w konstantynopolitańskim hipodromie	652
11.4.1. Wyścigi rydwanów	652
11.4.2. Wyścigi biegaczy	664
11.4.3. Występy sceniczne	665
11.4.4. Walki zwierząt i ze zwierzętami	666
11.4.5. Pokazy zwierząt i inne rozrywki	667

Mapy	671
-------------------	-----

Bibliografia	674
---------------------------	-----

Wykaz skrótów	674
Źródła podstawowe	675
Opracowania (wybór)	685

Uprozczone zasady wymowy nazw greckich i tureckich	698
---	-----

Indeks osób	699
--------------------------	-----

Indeks nazw geograficznych i etnicznych	723
--	-----

Indeks nazw konstantynopolitańskich	730
--	-----

Spis map	743
-----------------------	-----

Spis ilustracji	744
------------------------------	-----